Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (kymmenes jaosto)

18 päivänä helmikuuta 2016 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 53 artiklan 2 kohta ja 99 artikla — Maantiekuljetukset — Kuljettajan lepoaika — Jäsenvaltion säännöstö, jolla evätään työmatkalla olevalta työntekijältä oikeus kiinteämääräisiin majoituskorvauksiin työnantajan taatessa majoituksen omalla kustannuksellaan — Kuorma-auton kuljettajan majoituksen ajoneuvossa mahdollinen sisällyttäminen tähän

Asiassa C-325/15,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu (Wrocławin Wrocław-Śródmieścien alioikeus, Puola) on esittänyt 6.5.2015 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 1.7.2015, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Z. Ś.,

Z. M. ja

M. P.

vastaan

X,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Biltgen sekä tuomarit E. Levits ja M. Berger (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Wahl,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 53 artiklan 2 kohtaan ja 99 artiklaan perustuvalla perustellulla määräyksellä,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

määräyksen

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 3821/85 ja (EY) N:o 2135/98 muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3820/85 kumoamisesta 15.3.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 561/2006 (EUVL L 102, s. 1) 8 artiklan 8 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajina ovat kansainvälisiä kuljetuksia suorittavat ajoneuvojen kuljettajat Ś, M ja P ja vastaajana heidän entinen työnantajansa X ja joka koskee viimeksi mainitun kieltäytymistä maksaa tiettyjä korvauksia vastikkeena kantajien ajoneuvoissaan viettämistä öistä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 561/2006 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan

– –

c) ’kuljettajalla’ henkilöä, joka kuljettaa ajoneuvoa vaikka vain lyhyen ajan tai on mukana ajoneuvossa, jos hänen tehtäviinsä kuuluu varallaolo toimiakseen tarvittaessa kuljettajana;

– –

f) ’vapaa-ajalla’ [oikeammin: levolla] yhtäjaksoista aikaa, jonka kuljettaja saa käyttää haluamallaan tavalla;

g) ’vuorokautisella lepoajalla’ vuorokautista aikaa, jonka kuljettaja saa käyttää haluamallaan tavalla ja joka käsittää ’säännöllisen vuorokautisen lepoajan’ ja ’lyhennetyn vuorokautisen lepoajan’:

— ’säännöllisellä vuorokautisella lepoajalla’ tarkoitetaan yhtäjaksoista, vähintään 11 tuntia kestävää vapaa-aikaa. Tämä säännöllinen vuorokautinen lepoaika voidaan vaihtoehtoisesti pitää kahdessa osassa, joista ensimmäisen on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään kolme tuntia ja jälkimmäisen on kestettävä yhtäjaksoisesti vähintään yhdeksän tuntia,

— ’lyhennetyllä vuorokautisella lepoajalla’ tarkoitetaan yhtäjaksoista vapaa-aikaa, joka kestää vähintään yhdeksän tuntia mutta vähemmän kuin 11 tuntia;

h) ’viikoittaisella lepoajalla’ viikoittaista aikaa, jonka kuljettaja saa käyttää haluamallaan tavalla ja joka käsittää ’säännöllisen viikoittaisen lepoajan’ ja ’lyhennetyn viikoittaisen lepoajan’:

— ’säännöllisellä viikoittaisella lepoajalla’ tarkoitetaan yhtäjaksoista, vähintään 45 tuntia kestävää vapaa-aikaa,

— ’lyhennetyllä viikoittaisella lepoajalla’ tarkoitetaan yhtäjaksoista vähemmän kuin 45 tuntia kestävää vapaa-aikaa, joka voidaan ottaen huomioon 8 artiklan 6 kohdassa säädetyt edellytykset lyhentää vähintään 24 peräkkäiseksi tunniksi;

i) ’viikolla’ ajanjaksoa, joka alkaa maanantaina kello 00.00 ja päättyy sunnuntaina kello 24.00;

_ _”

4 Asetuksen N:o 561/2006 8 artiklan 8 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Vuorokautiset lepoajat ja lyhennetyt viikoittaiset lepoajat, jotka pidetään muualla kuin ajoneuvon asemapaikkakunnalla, voidaan kuljettajan valinnan mukaan pitää ajoneuvossa, jos siinä on asianmukaiset nukkumismahdollisuudet jokaista kuljettajaa varten ja ajoneuvo on pysäköitynä.”

Puolan oikeus

5 Niiden oikeuksien määrästä ja määrittelyedellytyksistä, jotka kuuluvat valtion tai paikallistason julkisyhteisön työntekijöille ulkomaille tehtyjen työmatkojen perusteella, 19.12.2002 annetun työ- ja sosiaaliministerin asetuksen (rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju; Dz. U. 2002, nro 236, järjestysnumero 1991) (jäljempänä 19.12.2002 annettu asetus) 9 §:n 1 momentissa ja valtion tai paikallistason julkisyhteisön työntekijöiden työmatkoja koskevista oikeuksista 29.1.2013 annetun työ- ja sosiaaliministerin asetuksen (rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej; Dz. U. 2013, järjestysnumero 167) (jäljempänä 29.1.2013 annettu asetus) 16 §:n 1 momentissa säädetään, että ulkomailla työmatkoilla oleva työntekijä voi vaatia laskussa mainittua määrää vastaavien majoituskulujen korvaamista kyseisenä ajanjaksona voimassa olevan asetuksen liitteessä säädettyyn enimmäismäärään asti.

6 Näiden pykälien 2 momentin perusteella silloin, kun työntekijä ei esitä laskua, hän voi vaatia 25 prosentin suuruista kiinteämääräistä korvausta, joka lasketaan kyseisten säännösten 1 momentissa mainitusta enimmäismäärästä.

7 Kummankin pykälän 4 momentin mukaisesti niiden 1 ja 2 momenttia ei sovelleta, jos työnantaja takaa majoituksen omalla kustannuksellaan.

8 Kuljettajien työajoista 16.4.2004 annetussa laissa (ustawie o czasie pracy kierowców; Dz. U. 2012, järjestysnumero 1155) (jäljempänä kuljettajien työajoista annettu laki) säädetään, että työsuhteessa oleviin kuljettajiin sovelletaan työaikoja koskevien säännösten lisäksi asetuksella N:o 561/2006 säädettyjä pakollisia taukoja ja lepoaikoja koskevia sääntöjä, joilla säännellään ajoneuvon ajoaikaa.

9 Kuljettajien työajoista annetun lain 14 §:n 1 momentissa säädetään, että kuljettajalla on oikeus päivittäin vähintään 11 tunnin keskeytymättömään lepoon. Mainitun lain 4 a luvussa tarkoitettuja kuljettajia eli niitä, jotka suorittavat säännöllisiä ajomatkoja, jotka eivät ylitä 50:tä kilometriä, lukuun ottamatta päivittäinen lepoaika voidaan pitää ajoneuvossa, jos se on pysäköitynä ja siinä on nukkumismahdollisuudet.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

10 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasian kantajat olivat vuodesta 2011 vuoteen 2013 ulottuvalla ajanjaksolla X:n palveluksessa yli 12 tonnin kuorma-autojen kuljettajina kansainvälisissä kuljetuksissa. Vastikkeena ulkomailla nukkumismahdollisuuksin varustetussa ajoneuvossa viettämistään öistä he vaativat X:ää maksamaan tietyt kiinteämääräiset summat.

11 Kantajilla oli heidän kulloistenkin työsopimustensa perusteella oikeus peruspalkkaan, kiinteämääräiseen korvaukseen yötyöstä ja kiinteämääräiseen korvaukseen lisätunteina suoritetusta työstä.

12 Työnantaja kieltäytyi koko näiden sopimusten voimassaoloaikana maksamasta kantajille kiinteämääräisiä korvauksia näiden ajoneuvoissaan viettämistä öistä sillä perusteella, että se oli taannut heille kuluttoman majoituksen kyseisessä ajoneuvossa.

13 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasian oikeusriidan kohde koskee yksinomaan näiden kuljettajien oikeuksia heidän työnantajaansa nähden majoituskulujen korvaamisen osalta kansallisessa oikeudessa vahvistettujen edellytysten mukaisesti.

14 Tässä tilanteessa Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu (Wrocławin Wrocław-Śródmieścien, Puola, alioikeuden työ- ja sosiaalivakuutusasioita käsittelevä jaosto) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asetuksen N:o 561/2006 8 artiklan 8 kohtaa, jossa säädetään, että vuorokautiset lepoajat ja lyhennetyt viikoittaiset lepoajat, jotka pidetään muualla kuin ajoneuvon asemapaikkakunnalla, voidaan kuljettajan valinnan mukaan pitää ajoneuvossa, jos siinä on asianmukaiset nukkumismahdollisuudet jokaista kuljettajaa varten ja ajoneuvo on pysäköitynä, tulkittava siten, että jos työnantaja (liikennöitsijä) antaa ilmaiseksi työntekijän (kuljettaja) käyttöön nukkumismahdollisuudet ajoneuvossa, mainittu säännös on esteenä 19.12.2002 annetun asetuksen, sellaisena kuin se on muutettuna, 9 §:n 4 momentissa säädetyn ja 28.2.2013 asti sovelletun kansallisen säännöstön soveltamiselle ja 1.3.2013 alkaen voimassa olleen, 29.1.2013 annetun asetuksen 16 §:n 4 momentin soveltamiselle, joten työntekijällä on 19.12.2002 annetun asetuksen 9 §:n 1–3 momentissa ja 29.1.2013 annetun asetuksen 16 §:n 1–3 momentissa vahvistetuin edellytyksin oikeus majoituskulujen korvaamiseen taikka työsopimuksessa, työehtosopimuksessa tai muissa työoikeuden säännöissä vahvistettuihin edullisempiin edellytyksiin tai määriin?

2) Onko asetuksen N:o 561/2006 8 artiklaa tulkittava siten, että kyseisen asetuksen 4 artiklan f–i alakohdassa määritellyt lepoajat, jotka pidetään muualla kuin ajoneuvon asemapaikkakunnalla, voidaan kuljettajan valinnan mukaan pitää ajoneuvossa, jos siinä on asianmukaiset nukkumismahdollisuudet jokaista kuljettajaa varten ja ajoneuvo on pysäköitynä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

15 Jos ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta ei ole perusteltua epäilystä, unionin tuomioistuin voi esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää työjärjestyksensä 99 artiklan nojalla ratkaista asian perustellulla määräyksellä.

16 Kyseistä määräystä on sovellettava käsiteltävässä asiassa ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastaamiseksi.

17 Tällä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy lähinnä, onko asetuksen N:o 561/2006 8 artiklan 8 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään edellytyksistä, joiden täyttyessä ajoneuvon kuljettaja voi vaatia ammattitoimintaansa liittyvien majoituskustannusten korvaamista.

18 Tältä osin riittää, kun muistutetaan, että asetuksen N:o 561/2006 8 artiklan 8 kohdassa säädetään, että vuorokautiset lepoajat ja lyhennetyt viikoittaiset lepoajat, jotka pidetään muualla kuin ajoneuvon asemapaikkakunnalla, voidaan kuljettajan valinnan mukaan pitää ajoneuvossa, jos siinä on asianmukaiset nukkumismahdollisuudet jokaista kuljettajaa varten ja ajoneuvo on pysäköitynä.

19 Tämän säännöksen sanamuodosta siis johtuu, että se koskee vain tiettyjen sellaisten lepoaikojen järjestämistä, joita kuljettajalla on ammattitoiminnassaan, eikä näiden lepoaikojen korvaamista.

20 Tästä on täsmennettävä, että asetus N:o 561/2006, jolla yhdenmukaistetaan erityisesti ajoaikojen, taukojen ja lepoaikojen pituutta koskevia sääntöjä, joita tavaroiden ja matkustajien kuljettamisesta vastaavien kuljettajien on noudatettava, ja jossa annetaan kansalliselle lainsäätäjälle mahdollisuus säätää kyseisille kuljettajille edullisemmista säännöksistä, ei sisällä mitään säännöstä korvauksista, joita tällaiset kuljettajat voisivat saada ammattitoimintaansa harjoittaessaan.

21 Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava siten, ettei asetus N:o 561/2006 eikä erityisesti sen 8 artiklan 8 kohta ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään edellytyksistä, joiden täyttyessä ajoneuvon kuljettaja voi vaatia ammattitoimintaansa liittyvien majoituskulujen korvaamista.

Toinen kysymys

22 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 53 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että jos asia on selvästi unionin tuomioistuimen toimivaltaan kuulumaton tai jos vaatimuksen tai kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuvat, unionin tuomioistuin voi julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa päättää asian käsittelyä jatkamatta ratkaista sen perustellulla määräyksellä.

23 Tätä työjärjestyksen määräystä on myös sovellettava nyt käsiteltävässä asiassa toiseen kysymykseen vastaamiseksi.

24 Tällä kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, onko asetuksen N:o 561/2006 8 artiklaa tulkittava siten, että kyseisen asetuksen 4 artiklan f–i alakohdassa määritellyt lepoajat, jotka pidetään muualla kuin ajoneuvon asemapaikkakunnalla, voidaan kuljettajan valinnan mukaan pitää ajoneuvossa, jos siinä on asianmukaiset nukkumismahdollisuudet jokaista kuljettajaa varten ja ajoneuvo on pysäköitynä.

25 Tästä on muistutettava, että SEUT 267 artiklaan perustuvan yhteistyön puitteissa tarve tulkita unionin oikeutta siten, että tulkinta olisi kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen, edellyttää, että sen on määritettävä esittämiinsä kysymyksiin liittyvät tosiseikat ja oikeussäännöt tai ainakin selostettava ne tosiseikkoja koskevat lähtökohdat, joihin nämä kysymykset perustuvat (ks. mm. määräys Striani ym., C-299/15, EU:C:2015:519, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

26 Unionin tuomioistuimella on ainoastaan toimivalta lausua unionin oikeuden tulkinnasta sellaisten tosiseikkojen perusteella, jotka kansallinen tuomioistuin on sille esittänyt (ks. mm. määräys Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, 18 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Unionin tuomioistuin korostaa myös, että on tärkeää, että kansallinen tuomioistuin ilmoittaa täsmällisesti ne syyt, joiden perusteella unionin oikeuden tulkinta on sille epäselvä ja se on päätynyt siihen, että ennakkoratkaisukysymysten esittäminen unionin tuomioistuimelle on tarpeellista (ks. määräys Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Koska unionin tuomioistuimessa käytävä menettely perustuu ennakkoratkaisupyyntöön, on välttämätöntä, että kansallinen tuomioistuin selostaa ennakkoratkaisupyynnössä itsessään pääasiaa koskevat tosiseikat ja oikeussäännöt ja antaa edes vähäisen selostuksen niistä syistä, joiden perusteella se on valinnut ne unionin oikeuden säännökset tai määräykset, joiden tulkintaa se pyytää, ja siitä, miten nämä säännökset tai määräykset ja pääasiassa sovellettava kansallinen lainsäädäntö liittyvät toisiinsa (ks. määräys Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29 Nämä ennakkoratkaisupyynnön sisältöä koskevat vaatimukset, joiden perusteella unionin tuomioistuimen on voitava varmistaa ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottamista koskevien edellytysten täyttymisen lisäksi oma toimivaltaisuutensa esitetyn kysymyksen osalta, mainitaan nimenomaisesti unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 94 artiklassa, josta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen oletetaan SEUT 267 artiklaan perustuvassa yhteistyössä olevan tietoinen ja jota sen on tunnollisesti noudatettava (ks. tuomio Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, 19 kohta ja määräys Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, 21 kohta).

30 Tässä yhteydessä on myös tärkeää korostaa, että ennakkoratkaisupyyntöihin sisältyvillä tiedoilla pyritään paitsi siihen, että näiden tietojen perusteella unionin tuomioistuin voi antaa vastauksia, joista on hyötyä, myös siihen, että jäsenvaltioiden hallituksilla ja muilla osapuolilla, joita asia koskee, on mahdollisuus esittää huomautuksensa Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti. Unionin tuomioistuimen on huolehdittava siitä, että kyseiset osapuolet voivat käyttää tätä mahdollisuutta, kun otetaan huomioon se, että mainitun artiklan nojalla niille annetaan tiedoksi ainoastaan ennakkoratkaisupyynnöt (ks. mm. määräys Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, 23 kohta).

31 Nyt käsiteltävässä tapauksessa ennakkoratkaisupyyntö ei täytä näitä vaatimuksia.

32 Vaikka toisessa kysymyksessä oleva viittaus ”kuljettajan valintaan” antaa olettaa, että tällä kysymyksellä tarkoitetaan mainitun artiklan 8 kohtaa, jossa tällainen valinta mainitaan, on todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää asetuksen N:o 561/2006 8 artiklan tulkintaa ilmoittamatta täsmällisesti sen kysymyksen kohteena olevaa kohtaa.

33 Muilta osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei esitä, miltä osin tällä kysymyksellä pyydetty tulkinta niitä päivittäisiä lepoaikoja ja lyhennettyjä viikoittaisia lepoaikoja, jotka pidetään muualla kuin ajoneuvon asemapaikkakunnalla ja jotka kuljettaja voi pitää ajoneuvossaan, koskevasta säännöksestä on tarpeen, jotta se voi ratkaista sen käsiteltävänä olevan oikeusriidan.

34 Kyseinen tuomioistuin toteaa, ettei asetuksen N:o 561/2006 8 artiklan 8 kohdasta ilmene selvästi, että tämä säännös koskee saman asetuksen 4 artiklassa määriteltyjä kaikenlaisia lepoaikoja, koska normaaleja viikoittaisia lepoaikoja ei mainita siinä nimenomaisesti. Koska mainittu tuomioistuin ei esitä mitään syytä sen toiseen kysymykseen annettavan vastauksen tarpeellisuudesta tai hyödyllisyydestä sen käsiteltävänä olevan oikeusriidan ratkaisemiselle, se ei myöskään selitä mitenkään syitä siihen, miksi unionin tuomioistuimen toiseen kysymykseen, joka nyt käsiteltävässä asiassa koskee asetuksen N:o 561/2006 8 artiklaa, antamat vastaukset voisivat tällaisessa asiayhteydessä osoittautua tarpeelliseksi kyseisen oikeusriidan ratkaisemiselle.

35 Näin ollen ennakkoratkaisupyyntö ei täytä tämän määräyksen 25–30 kohdassa mainittuja vaatimuksia eli riittävän selvyyden ja täsmällisyyden tasoa, jotta unionin tuomioistuin voisi lausua asiasta varmistaen, että vastaus esitettyyn kysymykseen on tarpeellinen ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa vireillä olevan oikeusriidan ratkaisemiseksi ja että jäsenvaltioiden hallitukset ja muut, joita asia koskee, voisivat hyödyllisesti käyttää mahdollisuuttaan huomautusten esittämiseen Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan mukaisesti.

36 Koska riittävä yhteenveto kysymyksen perusteluista puuttuu, unionin tuomioistuin ei siten voi antaa siihen hyödyllistä vastausta.

37 Näin ollen on todettava, että toisen kysymyksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi.

Oikeudenkäyntikulut

38 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on määrännyt seuraavaa:

1) Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön yhdenmukaistamisesta ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 3821/85 ja (EY) N:o 2135/98 muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3820/85 kumoamisesta 15.3.2006 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 561/2006 ja erityisesti sen 8 artiklan 8 kohtaa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa säädetään edellytyksistä, joiden täyttyessä ajoneuvon kuljettaja voi vaatia ammattitoimintaansa liittyvien majoituskulujen korvaamista.

2) Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiun (Wrocławin Wrocław-Śródmieścien alioikeus, Puola) esittämän toisen kysymyksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi.

Allekirjoitukset